

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 29/2014-78

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. marca 2015 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka (sudca spravodajca), Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátom JUDr. Daliborom Kuciaňom, Nitrianska 5, Piešťany, za účasti [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného JUDr. Jozefom Bolješikom, advokátom, Radlinského 50, Piešťany, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Chtelnica konaných 15. novembra 2014 a ich výsledku a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Chtelnica konaných 15. novembra 2014 (ďalej aj „napadnuté voľby“) a ich výsledku.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že napadnutými voľbami bol počtom hlasov 808 zvolený za starostu obce [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“), pričom sťažovateľovi malo byť odovzdaných 803 hlasov. Sťažovateľ tvrdí, že pri príprave volieb bolo porušené volebné moratórium roznášaním letákov protikandidáta a počas volieb malo dôjsť členkou okrskovej volebnej komisie k osočovaniu voličov sťažovateľa priamo vo volebnej miestnosti. Ako ďalšie pochybenie v napadnutých voľbách sťažovateľ uvádza skutočnosť, že po príchode členov volebných komisií do volebnej miestnosti neboli hlasovacie lístky a obálky zapečatené a niektoré obálky už boli opečiatkované, z čoho vyvodzuje, že nimi muselo byť nezákonne manipulované. Namieta aj náležitosti zápisnice okrskovej volebnej komisie, keď v nej nebolo uvedené, že pri sčítavaní hlasov v prvom okrsku bol prítomný pozorovateľ, a rovnako spôsob zosúladenia počtu voličov zaevidovaných vo volebnom zozname s počtom obálok vhodených do volebnej urny tak, že pri sčítavaní hlasov boli dodatočne zakrúžkovaní dvaja náhodní voliči z volebného zoznamu.

Následne v sťažnosti uvádza, že pri „volebnom akte bol pristihnutý p. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ako vhadzoval do volebnej schránky dve obálky“, a že vo voľbách boli „použité obálky z posledných volieb, ktoré mali byť riadne archivované, čo sa však neudialo“. Pri sčítavaní hlasov mali byť uznané aj hlasovacie lístky, ktoré neboli vhodené do volebnej schránky v obálke, avšak neboli uznané tie hlasovacie lístky, „kde nebol sťažovateľ zakrúžkovaný, ale jeho číslo zakrúžkované, čím bola jednoznačne prejavená vôľa voliča“. Sťažovateľov protikandidát sa mal ďalej ako starosta obce vyhrážať zamestnancom obecného podniku stratou zamestnania v prípade, ak ho nebudú vo voľbách voliť, a že v jednom

z prípadov hlasovania do prenosnej volebnej urny mala byť reálne prítomná len jedna členka volebnej komisie. Napokon, ako ďalší dôvod svojej sťažnosti sťažovateľ uvádza, že v 15 prípadoch mali mať starší voliči na stoloch pripravené lístky s menom zvoleného kandidáta, ktoré im mala pred voľbami priniesť matka uvedeného kandidáta na starostu obce.

Nadväzne na to sťažovateľ obsiahlo cituje z judikatúry ústavného súdu v konaniach o volebných sťažnostiach, ktoré majú podporiť dôvodnosť podania jeho sťažnosti (PL. ÚS 1/07, PL. ÚS 29/94, PL. ÚS 36/03, PL. ÚS 9/2011, PL. ÚS 17/09, PL. ÚS 78/2011, PL. ÚS 98/07, PL. ÚS 38/07, PL. ÚS 96/07, PL. ÚS 4/2011 a PL. ÚS 16/07), a zhrňujúco uvádza, že v danom prípade namieta *„asi všetky možné pochybenia, ktoré môžu pri demokratických voľbách nastať... prípravu, priebeh a sčítavanie hlasov nesprávne posúdenie platnosti, resp. neplatnosti hlasov pre sťažovateľa ako i pre účastníka tohto konania, a tým sčítanie hlasov majúce vplyv na výsledok volieb a rozhodnutie miestnej volebnej komisie o zvolenom kandidátovi za starostu obce Chtelnica. Posúdenie platnosti hlasovacích lístkov z neplatných a naopak, posúdenie neplatnosti hlasovacích lístkov odovzdaných pre účastníkov tohto konania ako kandidátov (čo i len jedného neplatného hlasu) má mimoriadny vplyv na ústavnosť a nezákonnosť a na samotný výsledok volieb. Pred otvorením volieb je dôvodné podozrenie s manipuláciou s hlasovacími lístkami a obálkami mimo okrskových komisií za účelom ovplyvnenia výsledkov volieb, čo bolo potvrdené hlasovaním jedného voliča s dvomi obálkami a ich existencia u starších ľudí.*

Postup zvoleného kandidáta, jeho blízkych osôb ako i sympatizantov a členov komisií opísaných vyššie v bodoch 1. - 11. bol a je v rozpore s pravidlami voľnej súťaže politických strán a slobodnej súťaže politických síl podľa čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky a nemá nič spoločné z demokratickými voľbami a ich pravidlami. Takéto konanie, správanie a prístup k demokratickému inštitútu akými sú voľby, sa v demokratických štátoch, za aké sa považuje Slovenská republika, označuje za totalitné, popierajúce slobodnú vôľu a prejav voličov.“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyhlásil *„voľby starostu obce Chtelnica konané dňa 15.11.2014 za neplatné“* alebo aby *„rozhodnutie miestnej volebnej komisie o výsledku volieb starostu obce Chtelnica v časti zvolenia za starostu obce*

Chtelnica [REDACTED]... vo voľbách konaných 15.11.2014“ zrušil a vyhlásil „[REDACTED]... za riadne zvoleného starostu obce Chtelnica“.

Uznesením č. k. PL. ÚS 29/2014-11 z 10. decembra 2014 prijal ústavný súd predmetnú sťažnosť na ďalšie konanie.

V stanovisku z 12. januára 2015 k prijatej sťažnosti odporca uvádza, že dôvody, pre ktoré sťažovateľ napáda voľby starostu obce, „*sú vykonštruované, nezakladajú sa na pravde, urážajú v sťažnosti menované osoby a sú zásahom do občianskej cti dotknutých osôb*“. Odporca namieta, že jeho letáky boli v obci distribuované 12. novembra 2014, teda pred začiatkom volebného moratória. Námietku o osočovaní voličov sťažovateľa označuje za nezmyselnú, pretože „*nie je možné vopred určiť, ktorý občan je potencionálnym voličom toho ktorého kandidáta*“. Vo vzťahu k námietke o vyhrážkach svokra sťažovateľa ďalším osobám sťažovateľ zastáva názor, že z hľadiska vplyvu na priebeh a výsledok napadnutých volieb je takýto súkromný rozhovor dvoch osôb právne irelevantný.

Pokiaľ ide o námietku, že hlasovacie lístky neboli zapečatené a niektoré obálky boli už opečiatkované, sťažovateľ uvádza, že hlasovacie lístky a obálky „*boli odovzdané predsedovi každej okrskovej volebnej komisie v takom stave v akom boli distribuované na obecný úrad. Nakoľko napr. v okrsku č. 2 bolo v zozname voličov zapísaných 1079 voličov, hlasovacie lístky a rovnako aj obálky boli balené v 1000 kusoch, zvyšné kusy hlasovacích lístkov neboli zabalené v plastovej fólii, a obálky neboli v papierovej krabici, ale na nej, pretože by sa tam nezmestili. Tie obálky, ktoré neboli v papierovej krabici boli opatrené pečiatkou obce, tak ako to prikazuje príslušný zákon. ... Predseda 2. okrskovej volebnej komisie bez otázok a pripomienok vykonal kontrolu podľa vyššie uvedeného zákona a nakoľko nezistil žiadne nedostatky, svojim podpisom potvrdil prevzatie vyššie uvedených dokumentov.*“. Odporca tvrdenia sťažovateľa odmieta, naopak uvádza, že „*členovia komisií prišli do volebných miestností, v ktorých neboli žiadne volebné dokumenty. Tieto boli uschované v uzamknutej miestnosti a členovia volebných komisií si*

ich podľa pokynov zapisovateliek volebných komisií sami priniesli do volebných miestností.“

Sťažovateľom namietanú skutočnosť, že prítomnosť pozorovateľa [REDAKOVANÉ] pri sčítavaní hlasov nebola zaznamenaná v zápisnici okrskovej volebnej komisie okrsku č. 1, sťažovateľ považuje za drobné pochybenie bez vplyvu na výsledok volieb, pričom zároveň poukazuje na to, že všetci členovia volebnej komisie podpísali zápisnicu bez výhrad. Rovnaký argument odporca používa aj k námietke o dokrúžkovaní dvoch náhodných voličov v zozname voličov po sčítaní počtu obálok vo volebnej urne. Ako vykonštruované odmieta aj tvrdenie, že jeden volič bol pristihnutý, že vhadzuje do volebnej schránky dve obálky. Zapisovanie voličov zúčastnených na voľbách do volebných zoznamov a vydávanie hlasovacích lístkov a obálok členmi volebnej komisie bolo vzájomne kontrolované a takéto pochybenie odporca vylučuje, keďže po zrátaní odovzdaných obálok v tejto komisii bol ich počet rovnaký ako počet zúčastnených voličov. Odporca odmieta aj tvrdenie, že predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 1 sama uznala ako platné hlasovacie lístky, ktoré neboli vložené do obálok, a aj v tejto súvislosti navrhuje vypočutie členov tejto volebnej komisie. Poukazuje zároveň na to, že neplatné hlasovacie lístky sú súčasťou zapečatenej volebnej dokumentácie. Za klamstvo rovnako označuje aj tvrdenie, že sa mal vyhrážať zamestnancom obecného podniku služieb.

V súvislosti s ďalšou námietkou sťažovateľa, že predsedníčka okrskovej volebnej komisie 2. okrsku odmietla tretí deň po ukončení napadnutých volieb podpísať protokol o archivácii volebnej dokumentácie, odporca poukazuje na znenie § 40 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“ alebo aj „volebný zákon“) a na časť II bod 8 Metodického pokynu na spracovanie výsledkov hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávy obcí (ďalej len „metodický pokyn“) vydaného Štatistickým úradom Slovenskej republiky. V tomto smere tvrdenie sťažovateľa *„podporené svedectvom predsedníčky [REDAKOVANÉ] poukazuje na zanedbanie jej povinností ako predsedu okrskovej komisie. Za 2. okrskovú volebnú komisiu zapečatili hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov jej*

nasledovní členovia: p. [REDACTED], p. [REDACTED], p. [REDACTED]. Tieto zapečatené doklady spolu s ostatnými volebnými spismi odovzdali do úschovy obce p. [REDACTED], zapisovateľke 2. okrskovej volebnej komisie. Zápisnica o odovzdaní bola podpísaná podpredsedom 2. okrskovej volebnej komisie pani [REDACTED].“.

Aj ďalšie tvrdenie sťažovateľa o tom, že pri hlasovaní jednej z voličov do prenosnej urny bola prítomná len jedna členka okrskovej volebnej komisie ([REDACTED]), má podľa odporcu svedčiť o zanedbaní povinnosti druhej členky okrskovej volebnej komisie vyslanej s prenosnou volebnou schránkou. K poslednej námietke sťažovateľa, že v 15 prípadoch mali mať starší voliči na stoloch už pripravené lístky s menom zvoleného kandidáta, ktoré im mala priniesť jeho matka, odporca poukazuje na skutočnosť, že obec distribuovala do domácností v obci zoznamy kandidátov a títo občania *«sa pravdepodobne zodpovedne pripravovali na volebný akt a toto bolo pánom [REDACTED] (švagor sťažovateľa) mylne (zámerne) označené za ovplyvňovanie zo strany matky zvoleného kandidáta. Tvrdenie o pripravených lístkoch je zavádzajúce a má znaky zavádzania v terminológii. Voliči obdržali pri voľbe „volebné“ lístky prinesené členmi komisie a tie použili pri voľbe. Tak isto treba brať do úvahy fakt, že člen komisie a svedok v jednej osobe pri podpise zápisnice nemal žiadne výhrady k priebehu volieb a zápisnicu podpísal bez pripomienok.»*.

V závere uvedeného vyjadrenia odporca pre vyváženosť uvádza, že *„vo volebných komisiách mal sťažovateľ nominovaných viacerých rodinných príslušníkov a spriaznené osoby, ktorí nemali námietky voči priebehu a výsledku volieb. Vzhľadom k tomu je na posúdenie, či nedostatky ktoré sa objavili v činnosti komisií spôsobené nedôslednosťou či úmyslom nepoškodzujú priamo moju osobu. Rodinné väzby sťažovateľa s viacerými členmi volebných komisií a obsadenie viacerých kandidátok politických strán na členov okrskových a miestnej komisie je skutočnosťou, ktorá by mala byť posúdená...“*

Zápisnice 1. a 2. okrskovej volebnej komisie o hlasovaní aj miestnej volebnej komisie všetci členovia podpísali, čím potvrdili správnosť v nich uvedených údajov. Spolu mali

komisie 18 členov a nikto z nich nevyužil možnosť odmietnuť podpísať uvedenú zápisnicu s uvedením dôvodov odmietnutia podpisu.

Mám za to, že v podanej sťažnosti úplne absentujú dôkazy, ktoré by potvrdili údajnú, sťažovateľom tvrdenú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Chtelnica.“.

Vzhľadom na neodôvodnenosť a neopodstatnenosť sťažnosti odporca ústavnému súdu navrhuje sťažnosť podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde zamietnuť.

II.

Skutkové zistenia ústavného súdu

Ústavný súd na účely preukázania rozhodujúcich skutočností týkajúcich sa priebehu volieb a zisťovania ich výsledkov vykonal dokazovanie oboznámením sa s volebnou dokumentáciou predloženou ústavnému súdu obcou Chtelnica, preskúmaním a prepočítaním hlasovacích lístkov odovzdaných v napadnutých voľbách kandidátom na starostu obce a vypočutím ústavným súdom vybraných svedkov navrhnutých účastníkmi konania, predovšetkým spomedzi členov volebnej komisie.

Ústavný súd za účasti účastníkov konania alebo ich právnych zástupcov 18. februára 2015 preskúmal volebnú dokumentáciu za účasti zástupcu sťažovateľa a odporcu. Obsahom ústavným súdom odpečatených balíkov boli v napadnutých voľbách použité hlasovacie lístky a obálky, zoznamy voličov v 2 vyhotoveniach, zápisnice okrskových volebných komisií, zápisnica miestnej volebnej komisie a ostatná pomocná dokumentácia.

Z obsahu zápisnice okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 (ďalej len „okrsková volebná komisia č. 1“) o hlasovaní vo voľbách do obecného zastupiteľstva a voľbách starostu obce v obci Chtelnica vyplýva, že vo volebnom okrsku bolo celkovo zapísaných

1137 voličov, z nich boli vydané obálky 842 voličom, do volebných schránok voliči odovzdali 842 obálok, pričom vo voľbách starostu obce bolo za platných uznaných 834 hlasovacích lístkov. Pre obidvoch kandidátoch na funkciu starostu obce bol odovzdaný rovnaký počet hlasovacích lístkov— 417. Zápisnica okrskovej volebnej komisie č. 1 bola podpísaná všetkými členmi volebnej komisie, ako aj jej zapisovateľkou bez výhrad a žiaden z členov volebnej komisie podpísanie zápisníc neodmietol.

Z obsahu zápisnice okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 2 (ďalej len „okrsková volebná komisia č. 2“) o hlasovaní vo voľbách do obecného zastupiteľstva a voľbách starostu obce v obci Chtelnica vyplýva, že vo volebnom okrsku bolo celkovo zapísaných 1079 voličov, z nich boli vydané obálky 786 voličom, do volebných schránok voliči odovzdali 786 obálok, pričom vo voľbách starostu obce bolo za platných uznaných 777 hlasovacích lístkov. Pre sťažovateľa ako kandidáta č. 1 bolo odovzdaných 386 platných hlasov a pre odporcu ako kandidáta č. 2 bolo odovzdaných 391 platných hlasov. Zápisnica okrskovej volebnej komisie č. 2 bola podpísaná všetkými členmi volebnej komisie, ako aj jej zapisovateľkou bez výhrad a žiaden z členov volebnej komisie podpísanie zápisníc neodmietol.

Z obsahu zápisnice miestnej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách do obecného zastupiteľstva a voľbách starostu obce v obci Chtelnica vyplýva, že celkovo bolo vo volebných zoznamoch zapísaných 2216 voličov, z nich boli vydané obálky 1628 voličom, do volebných schránok voliči odovzdali tiež 1628 obálok, pričom vo voľbách starostu obce bolo za platných uznaných 1611 odovzdaných hlasovacích lístkov. Pre sťažovateľa, ktorý bol kandidátom č. 1, bolo v napadnutých voľbách odovzdaných 803 platných hlasov a pre odporcu, ktorý bol kandidátom č. 2, bolo odovzdaných 808 platných hlasov. Zápisnica miestnej volebnej komisie bola podpísaná všetkými členmi volebnej komisie a jej zapisovateľkou bez výhrad, pričom žiaden z členov volebnej komisie podpísanie zápisníc neodmietol.

Následným preskúmaním a prepočítaním voličmi odovzdaných hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce boli ústavným súdom zistené totožné výsledky napadnutých volieb, aké boli uvedené v zápisniciach okrskových volebných komisií a miestnej volebnej komisie. Ústavný súd zistil rovnaký počet platných aj neplatných hlasovacích lístkov odovzdaných v napadnutých voľbách pre jednotlivých kandidátov na funkciu starostu obce, aký zistili okrskové volebné komisie a aký aj bol uložený vo volebnej dokumentácii archivovanej obcou.

Následne vykonal ústavný súd sudcom spravodajcom, ktorý bol uznesením ústavného súdu sp. zn. Spr 1620/2014 zo 17. decembra 2014 poverený vykonaním dôkazov mimo verejného zasadnutia, a za účasti účastníkov konania a ich právnych zástupcov aj výsluch vybraných svedkov z okruhu svedkov navrhnutých účastníkmi konania.

Svedkyňa [REDAKOVANÉ], predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 1, vo svojej výpovedi uviedla, že si nie je vedomá žiadnych zásadných skutočností, ktoré by mali vplyv na zákonnosť alebo ústavnosť volieb. K voľbe do prenosnej volebnej schránky uviedla, že dvom povereným členkám volebnej komisie odovzdala zoznam voličov, ktorí o takýto spôsob hlasovania žiadali, a presný počet obálok, ako aj hlasovacích lístkov, ktoré mali byť pri takejto voľbe použité. Svedkyňa uviedla, že v okrskovou volebnou komisiou bolo uznaných ako platných aj niekoľko hlasovacích lístkov, ktoré sa po vysypaní volebných schránok nachádzali mimo úradných volebných obálok, pretože podľa názoru členov komisie išlo o hlasovacie lístky vypadnuté z volebných obálok, a počet prázdnych nezalepených volebných obálok vo volebnej schránke a počet takto nájdených hlasovacích lístkov bol rovnaký.

Zo svedeckých výpovedí [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], členiek okrskovej volebnej komisie č. 1, vyplynulo, že počas napadnutých volieb boli spolu za voličmi, ktorí požiadali o hlasovanie do prenosnej volebnej schránky. Úlohy si rozdelili tak, že svedkyňa [REDAKOVANÉ] viedla motorové vozidlo, ktorým išli za voličmi, a svedkyňa [REDAKOVANÉ] držala volebnú schránku a odchádzala za voličmi, aby mohli voľbu vykonať. S volebnou schránkou

spravidla stála pred domom, kde voliči (v ojedinelých prípadoch ich rodinní príslušníci) vhodili do volebnej schránky volebnú obálku s hlasovacím lístkom upraveným voličom. Svedkyňa [REDACTED] uviedla, že aj keď druhá členka volebnej komisie sedela v aute, volebná schránka jej bola na dohľad a len v jednom prípade nemohla svedkyňa [REDACTED] vidieť, ako voliči odvolili, pretože sa otáčala s autom na ulici. Svedkyňa [REDACTED] potvrdila, že na prenosnú volebnú schránku pri hlasovaní voličmi okrem 4 prípadov videla, pričom druhej členke okrskovej volebnej komisie nemala dôvod neveriť, keďže jej pred každým domom odovzdávala vždy len presný počet obálok a hlasovacích lístkov pre voličov, ktorí mali ísť práve hlasovať. Pri výsluchu poprela tvrdenie uvedené v sťažnosti, že by jej mala svedkyňa [REDACTED] prikazovať, aby ostávala v aute, kým ona išla do domácností voličov, ktorí mali do prenosnej volebnej schránky hlasovať. K zápisnici o voľbách svedkyňa [REDACTED] nemala žiadne výhrady, a preto ju podpísala. Doplnila, že ráno po príchode do volebnej miestnosti boli niektoré hlasovacie lístky odbalené z fólie a niektoré volebné obálky už boli opečiatkované.

Svedkyňa [REDACTED], zapisovateľka okrskovej volebnej komisie č. 1, uviedla, že v priebehu volieb sa vo volebnej komisii nezdržovala, bola len pri sčítaní hlasov, a zápisnicu o voľbách podpísala bez výhrad. Ďalej svedčila, že pri sčítaní hlasov volebná komisia zistila vo volebnej schránke o dve volebné obálky viac, ako bol počet voličov zaznamenaných v zozname voličov, a keďže sa komisia zhodla, že zrejme došlo k chybe vo vyznačovaní voličov, ktorým boli vydané volebné obálky, svedkyňa na ich pokyn zakrúžkovala ďalších dvoch náhodných voličov vo volebnom zozname. Uvedený priebeh sčítavania hlasov potvrdil aj svedok [REDACTED], ktorý sa ho zúčastnil na žiadosť sťažovateľa ako pozorovateľ v okrskovej volebnej komisii č. 1. Pri svojom výsluchu uviedol, že vo volebnom zozname mali byť náhodne zakrúžkovaní dvaja voliči, o ktorých podľa jeho názoru neskôr vyplynulo, že sa napadnutých volieb nezúčastnili, pretože sa v tom čase nachádzali v zahraničí.

Svedkyňa [REDACTED], predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 2, uviedla, že volebná miestnosť bola pri príchode členov volebnej komisie už pripravená, volebné obálky opečiatkované a hlasovacie lístky sa nachádzali na parapete okna. Svedkyňa uviedla,

že počas volieb pri tom, ako sa vracala do volebnej miestnosti, zahliadla voliča [REDACTED], ako vhadzuje do volebnej schránky dve obálky. Ostatní členovia volebnej komisie jej mali potvrdiť, že uvedený volič vhadzoval dve obálky zrejme preto, lebo predchádzajúci volič zle vhadzoval obálku, ktorá zostala vo volebnej schránke zaseknutá. Pri sčítaní hlasov nebol zistený iný počet obálok vo volebnej schránke, ako bol počet voličov zaznamenaných vo volebných zoznamoch. Uviedla, že prenosnú volebnú urnu zapečatil na začiatku volieb starosta, avšak iná členka volebnej komisie jej potvrdila, že táto bola pred tým prázdna. Uvedené považuje za pravdepodobné, pretože po jej otvorení pri sčítaní hlasov počet obálok vydaných voličom pri hlasovaní do prenosnej volebnej schránky s počtom volebných obálok, ktoré do nej boli vhozené, súhlasil. Svedkyňa potvrdila, že deň po napadnutých voľbách publikovala na facebooku vyjadrenie, v ktorom uviedla „... *môžem povedať, teda aspoň za druhý okrskok, že všetko prebehlo spravodlivo*“ a že zápisnicu okrskovej volebnej komisie č. 2 podpísala bez výhrad.

Svedok [REDACTED], člen okrskovej volebnej komisie č. 2, ktorý je švagrom sťažovateľa, pri svojom výsluchu potvrdil, že do volebnej komisie prišli o pol siedmej ráno, kde bolo už všetko na voľby pripravené. Potvrdil, že volebné schránky pred tým, ako boli zapečatené, skontroloval, preliepal ich papierovou páskou a starosta opatril odtlačkami úradnej pečiatky obce. K priebehu hlasovania vo volebnej miestnosti ani hlasovania do prenosnej volebnej schránky nemal žiadne pripomienky, zápisnicu okrskovej volebnej komisie o voľbách podpísal bez výhrad.

Svedkyňa [REDACTED], manželka odporcu, pri svojom výsluchu odmietla namietanú nezákonnosť volieb v okrsku č. 2, kde ako členka volebnej komisie pôsobila. K hlasovaniu voliča [REDACTED] uviedla, že je vylúčené, aby mu boli vydané dve volebné obálky a hlasovacie lístky, keďže každému voličovi vydávala hlasovacie lístky a volebné obálky pani [REDACTED] sediaca vo volebnej komisii vedľa svedkyne [REDACTED], ktorá vyznačovala každého, kto prišiel voliť, do jedného zo zoznamov voličov. Navyše uviedla, že pokiaľ by toto tvrdenie bolo pravdivé, nemohol by im súhlasiť počet volebných obálok vo volebných schránkach s počtom zaznamenaných

voličov vo volebných zoznamoch. Ďalej uviedla, že ráno po príchode do volebnej miestnosti im bola vydaná jedna škatuľa neopečiatkovaných volebných obálok (1000 ks) a niekoľko ďalších kusov volebných obálok bolo voľne uložených a opatrených pečiatkou obce, čo však malo slúžiť pre volebnú komisiu ako vzor, akým spôsobom majú byť všetky úradné obálky označené.

Svedok [REDAKOVANÉ] pri svojom výsluchu poprel, že by pri voľbách dostal viac hlasovacích lístkov a volebných obálok ako jeden lístok a jednu obálku, a vylúčil, že by do volebnej schránky vhadzoval viac ako len jednu volebnú obálku, ktorá mu bola vydaná svedkyňou [REDAKOVANÉ]. Uviedol, že počas hlasovania na jeho volebný akt nikto z členov volebnej komisie nereagoval a až po 3 dňoch sa mal dozvedieť informáciu, že je upodozrievaný z vhadzovania dvoch volebných obálok do volebnej schránky.

Opísané skutkové zistenia vzťahujúce sa na napadnuté voľby sa tak stali podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu o predmetnej sťažnosti.

III.

Právne východiská a závery ústavného súdu

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o voľbách, predseda okrskovej volebnej komisie skontroluje pred začatím volieb za prítomnosti komisie volebnú schránku a prenosnú volebnú schránku a zapečatí ich. Skontroluje tiež vybavenie volebnej miestnosti, či je pripravený zoznam voličov a dostatočný počet hlasovacích lístkov a prázdnych nepriehľadných obálok označených odtlačkom úradnej pečiatky obce.

Podľa čl. 30 ods. 2 zákona o voľbách kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.

Podľa § 31 ods. 6 zákona o voľbách volič môže požiadať zo závažných, najmä zdravotných dôvodov okrskovú volebnú komisiu o to, aby mohol hlasovať mimo volebnej miestnosti, a to len v územnom obvode volebného okrsku, pre ktorý bola okrsková volebná komisia zriadená. V takom prípade okrsková volebná komisia vyšle k voličovi dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami a obálkou. Volič hlasuje tak, aby sa dodržala tajnosť hlasovania.

Podľa § 37 ods. 1 zákona o voľbách, po ukončení hlasovania dá predseda okrskovej volebnej komisie zapečatí nepoužité hlasovacie lístky a obálky a potom dá otvoriť volebnú schránku. Ak okrsková volebná komisia použila na výslovnú žiadosť jednotlivých voličov aj prenosnú volebnú schránku, komisia obsah schránok po ich otvorení zmieša.

Podľa § 37 ods. 2 zákona o voľbách okrsková volebná komisia vyberie obálky s hlasovacími lístkami z volebnej schránky, spočíta obálky a porovná počet obálok so záznamami v zozname voličov. Neúradné obálky komisia vylúči.

Podľa § 37 ods. 3 volebného zákona po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdelí hlasovacie lístky pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce (primátora). Potom zistí počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov. Výsledky zapíše do zápisnice o hlasovaní.

Podľa § 37 ods. 4 volebného zákona každý člen okrskovej volebnej komisie môže nazerať do hlasovacích lístkov. Predseda okrskovej volebnej komisie kontroluje správnosť sčítania hlasov.

Podľa § 38 ods. 2 volebného zákona, ak sú v obálke dva alebo viac hlasovacích lístkov, okrsková volebná komisia vylúči hlasovacie lístky s neoznačenými kandidátmi. Ak sú v obálke dva alebo viac hlasovacích lístkov pre voľby poslancov, na ktorých sú kandidáti označení zhodne a správne, okrsková volebná komisia počíta za platný len jeden z hlasovacích lístkov; v opačnom prípade sú všetky hlasovacie lístky neplatné. Obdobne sa postupuje pri posudzovaní hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce (primátora).

Podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, ústavný súd môže sťažnosť zamietnuť.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99). Zistená nezákonnosť volieb

do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94).

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Hrubé, závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných zákonom alebo ústavou zakladá právomoc ústavného súdu zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné, pretože namietané porušenie práv mohlo ovplyvniť priebeh a výsledok volieb. Pojem „priebeh volieb“ nezahŕňa iba hlasovanie voličov, ale aj všetky iné úkony subjektov zúčastnených na voľbách, ktoré sú v príčinnej súvislosti s voľbami (PL. ÚS 18/99).

Volebná komisia je orgánom verejnej moci, ktorý túto vykonáva vo verejnom záujme. Inak povedané, volebná komisia je inštitúciou verejnej moci a činnosť, ktorú vykonáva, je činnosťou vykonávanou vo verejnom záujme. Príprava a zabezpečenie volieb je vo verejnom záujme, a preto vytvorenie orgánu verejnej moci, akým je volebná komisia, zaraďuje tento orgán medzi orgány verejnej moci. Rozhodnutia volebnej komisie podliehajú v zmysle čl. 129 ods. 2 ústavy súdnemu dohľadu, ak sa ho oprávnené osoby dožadujú.

V rámci konania o volebných sťažnostiach (agendy volebného súdництва aj vo vzťahu ku konaniam ústavnému súdu o týchto veciach) sa neuplatňuje teória tzv. „absolútnych vád“ volebného procesu, t. j. takých porušení volebného zákona, ktoré by mali za následok automatické zrušenie volieb (volieb kandidáta alebo výsledku hlasovania). Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta. Overovanie volieb je založené na predpoklade objektívnej súvislosti medzi volebnou vadou a zložením zastupiteľského zboru alebo minimálne takej novej príčinnej súvislosti (princíp potenciálnej kauzality) (m. m. PL. ÚS 7/2010).

S ohľadom na tieto zásady a kritériá ústavný súd posúdil, či tvrdenia sťažovateľa boli vykonaným dokazovaním preukázané a či boli spôsobilé priamo ovplyvniť výsledok volieb, teda či funkciu starostu mohol väčšinou platných hlasov získať iný než zvolený kandidát.

Z vykonaného dokazovania, predovšetkým z preskúmania volebnej dokumentácie, ktorého súčasťou bolo aj prepočítanie hlasovacích lístkov odovzdaných v napadnutých voľbách niektorému z kandidátov na starostu obce ústavným súdom, vyplynul záver, že výsledok volieb zistený miestnou volebnou komisiou a nadväzne zaznamenaný v jej zápisnici zodpovedá skutočnosti. Za odporcu hlasovalo podľa posúdenia hlasovacích lístkov volebnou komisiou (a rovnako aj ústavným súdom) 808 voličov, zatiaľ čo za sťažovateľa platne hlasovalo len 803 voličov. Námietka sťažovateľa, že vo volebnej dokumentácii existuje veľký počet hlasovacích lístkov, ktoré obsahovali zakrúžkovaných oboch kandidátov, sa pri jej preverení ústavným súdom nepotvrdila. V okrsku č. 1 bolo zistených 8 neplatných hlasovacích lístkov a v okrsku č. 2 považovala volebná komisia za neplatných 9 hlasovacích lístkov. Vo všetkých týchto prípadoch aj ústavný súd dospel k záverom zhodným so závermi okrskových volebných komisií.

Z výpovedí členov okrskovej volebnej komisie zhodne vyplynulo, že ako platné boli uznané tie hlasovacie lístky, ktoré sa nachádzali v úradných obálkach, a niekoľko hlasovacích lístkov, ktoré boli z týchto obálok pri hlasovaní a pri manipulácii s volebnou urnou vypadnuté, avšak ich počet súhlasil s prázdnyimi úradnými obálkami, ktoré sa vo volebnej schránke nachádzali. Pri hodnotení tohto postupu okrskovej volebnej komisie č. 1 ústavný súd prihliadal na materiálnu stránku ústavne zaručeného volebného práva, ktorej podstatou je záujem na tom, aby výsledok volieb odrážal skutočnú vôľu voličov ako základný predpoklad fungovania demokratického štátu. V danom prípade tak postup okrskovej volebnej komisie č. 1 nemožno hodnotiť ako ústavne neakceptovateľný, keďže hlasovacie lístky mimo úradných obálok uznala za platné až po tom, keď ich počet porovnala s prázdnyimi nezalepenými volebnými obálkami nachádzajúcimi sa vo volebnej schránke. Dokazovaním ani nebolo preukázané, že by o takomto postupe rozhodla len

predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 1, ako tvrdil sťažovateľ, keďže žiaden z členov volebnej komisie nevzniesol v zápisnici o voľbách proti tomuto postupu žiadne námietky, čo pri svojom výsluchu potvrdili aj ďalšie dve členky okrskovej volebnej komisie.

Zároveň však ústavný súd svedeckými výpoveďami [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] preukázaný nesúlad počtu voličov zaznamenaných volebnou komisiou v zoznamoch voličov s počtom volebných obálok vložených do volebných schránok v okrsku č. 1 spochybňuje okrskovou volebnou komisiou zistený výsledok napadnutých volieb, pretože vyvoláva odôvodnené pochybnosti o skutočnom počte voličov, ktorí svoje aktívne volebné právo využili. Táto skutočnosť sa však týka len dvoch hlasov započítaných do výsledkov napadnutých volieb a aj v prípade, ak by tieto hlasy patrili odporcovi, nemalo by to vzhľadom na celkový rozdiel hlasov medzi sťažovateľom a odporcom za následok celkovo iný výsledok napadnutých volieb. Táto skutočnosť preto sama osebe na vyhlásenie neplatnosti napadnutých volieb podľa názoru ústavného súdu nepostačuje.

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie pravidiel pri hlasovaní do prenosnej volebnej schránky v okrsku č. 1, pri namietanom spôsobe hlasovania nebolo preukázané porušenie ústavných princípov priamosti, tajnosti a slobody volieb. Vypočutí svedkovia (2 členovia volebnej komisie vyslaní s prenosnou volebnou schránkou) totiž o okolnostiach tohto hlasovania zhodne svedčili, že si pri jeho realizácii rozdelili úlohy takým spôsobom, aby bolo vzájomne kontrolovateľné. Jedna členka volebnej komisie mala vo svojej dispozícii volebnú schránku a druhá členka vydávala vždy len taký počet volebných obálok a hlasovacích lístkov, ktorý zodpovedal počtu hlasujúcich voličov na danom mieste. Vo väčšine prípadov svedkyňa [REDAKOVANÉ] priamo dohliadala na konanie svedkyne [REDAKOVANÉ], ktorá mala volebnú schránku vo svojich rukách a umožňovala do nej voličom odovzdávať volebné obálky. Sťažovateľ v konaní nevyprodukoval žiaden dôkaz osvedčujúci, že v niektorom z prípadov hlasovania voličmi do prenosnej volebnej schránky mal byť do nej odovzdaný hlas v rozpore so slobodnou vôľou voliča, alebo v rozpore s porušením zásady tajnosti hlasovania. Vypočutie svedkyne [REDAKOVANÉ] navrhol sťažovateľ

z dôvodu potvrdenia, že pri jej hlasovaní sa zúčastnila len jedna členka volebnej komisie, nie však z dôvodu, že by bol na ňu pri volebnom akte vyvíjaný neprípustný nátlak.

Vykonaným dokazovaním nebola preukázaná ani taká manipulácia s volebnými obálkami a hlasovacími lístkami, ktorá by mohla mať priamy dosah na volebnými komisiami zistený výsledok napadnutých volieb. O takúto manipuláciu nejde, pokiaľ hlasovacie lístky a volebné obálky pri ich odovzdaní členom volebnej komisie neboli zapečatené, pretože zákon o voľbách obciam takúto povinnosť neustanovuje. Povinnosťou okrskových volebných komisií je podľa § 28 ods. 1 zákona o voľbách len skontrolovať vybavenie volebnej miestnosti a volebných dokumentov (t. j. zoznamov voličov, dostatočného počtu hlasovacích lístkov a volebných obálok), a pripraviť sa tak na priebeh samotných volieb. Rovnako nebolo bez pochybností preukázané ani odovzдание dvoch volebných obálok voličom [REDACTED]. Toto tvrdenie sťažovateľa sa opiera len o svedectvo [REDACTED], ktorá mala takéto konanie [REDACTED] „zahliadnuť“, nepotvrdil ho však žiaden iný člen volebnej komisie, vrátane svedka [REDACTED], ktorý je švagrom sťažovateľa, preto uvedené svedectvo nepostačovalo na preukázanie tvrdenia uvádzaného v sťažnosti.

K ostatným námietkam sťažovateľa týkajúcim sa porušenia volebného moratória, údajného osočovania voličov niektorými členmi volebnej komisie, „vyhrážkam“ príbuzného odporcu, či samotného odporcu iným osobám v obci vrátane zamestnancov obecného podniku služieb, okolností žiadosti o podpísanie sťažovateľom nekonkretizovaného volebného protokolu, existencii prípadov, v ktorých mali starší voliči hlasovať podľa vopred pripravenej pomôcky s menom odporcu alebo nezapísania prítomnosti pozorovateľa pri sčítaní hlasov, ústavný súd uvádza, že tieto námietky neboli v konaní žiadnym spôsobom preukázané, pričom väčšina z nich nie je vôbec spôsobilá podľa názoru ústavného súdu zvrátiť výsledky napadnutých volieb.

Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že návrhu na vyhlásenie volieb na starostu obce Chtelnica za neplatné nie je možné vyhovieť, pretože vykonaným

dokazovaním nebola preukázaná volebná vada takého rozsahu a charakteru, ktorá by bola v príčinnej súvislosti s výsledkom napadnutých volieb. Z uvedených dôvodov preto ústavný súd sťažnosť podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2015